

פרשת קרח

"מהם נשאתי" ל"נשאתי מהם" מעין סרסוהו ודרשהו כדי שלא יובן כפירוש שדחה הרא"ם).

ויש נ"מ לגבי הניקוד של המילה "אחד" בברכת אשר-יצר - "שאם יסתם אחד מהם או אם יפתח אחד מהם". לפי דברי הרשב"ם צריך להיות "אחד מהם" בשני פתחים שהרי מילת "אחד" סמוכה למילה "מהם"²⁷⁸, מ"מ מנהג העולם לומר "אחד מהם" בסגול וקמץ ויש להם על מה לסמוך.

וני"ל בס"ד שמכיוון שאפשר לשנות את סדר המילים ולומר אם יסתם מהם אחד מבלי לשנות את המשמעות, אינו נקרא סמוך ולכן שפיר קאי מנהג העולם שלא לומר בפתח.

פירוש הפסוק "לא חמור אחד מהם נשאתי"

"לא חמור אֶחָד מהם נשאתי ולא הרעתי את־אֶחָד מהם" (טז, טו) - הנה מילת "חמור" בקדמא שהוא טעם משרת ולאחריה מילת "אחד" בשופר מהופך שגם הוא טעם משרת²⁷⁴, והרצף נגמר במילה "מהם" שהוא בטעם המפסיק פשטא. מבנה זה יוצר כעין רצף אחד של המילים "חמור אֶחָד מהם" שצריך לפרשו בפני עצמו ואז נדע מה לא נשא משה רבינו. אלא שלא כ"כ ברור למה מתייחסת המילה "אחד", האם למילה "חמור" - "לא חמור אחד" וכל שכן שלא שניים, או שהיא מתייחסת למילה "מהם" - "אחד מהם" - אחד מישראל - פירוש חמור של אחד מהם.

ומתרגם אונקלוס (וגם בתרגום יונתן) "לא חמרא דחד מנהון שחרית וכו'". ולדבריו "חמור אֶחָד מהם" פירושו חמור של אחד - מהם, ודומה לו "וכי־יגף שור־איש

את־שור רעהו ומת" (שמות כא, לה) שפירושו שור של איש, שור של רעהו. וכן מפרש רש"י כאן "לא חמורו של אחד-מהם נטלתי"²⁷⁵. מסביר הר"א מזרחי שלפירוש זה יוצא שהמילה "אחד" מתייחסת למילה "מהם" לאפוקי שלא נאמר שהמילה "אחד" מתארת את המילה "חמור" שאז יהיה פירושו חמור-אחד מישראל ולכאורא קורא לישראל חמורים, חלילה וחס.

אלא שהרשב"ם והחזקוני מקשים על פרש"י מהניקוד של המילה "אֶחָד", שאמנם דרכה להנקד בסגול וקמץ אך בסמיכות הופך הניקוד שלה לשני פתחים כמו "את־אֶחָד

מהם" שבסוף הפסוק וכמו "אֶחָד העם" (בראשית כו, י)²⁷⁶, והרי לפרש"י המילה "אֶחָד" מתייחסת ונסמכת למילה "מהם" והיה צריך להנקד "אֶחָד מהם" בשני פתחים, ואינו כן.²⁷⁷

על-כן מפרש הרשב"ם - "אפילו חמור אחד, לא נשאתי מהם". ולפירושו "אחד" לא מתייחס למילה "מהם" אלה למילה "חמור". (והפך את הסדר של המילים של

²⁷⁴ ואם היה בטעם מפסיק היה ברור הפירוש שאחד חמור לחמור.

²⁷⁵ המקפים בפרש"י אינם במקור.

²⁷⁶ ויש יוצאים מן הכלל כמו "שכם אֶחָד על

אחיך" (בראשית מח, כב) שבא בפתח כולו גם בלא סמיכות.

²⁷⁷ ולרש"י צ"ל שהוא יוצא מן הכלל.

²⁷⁸ לכן דחה את פרש"י. וכן נוקד בסידור איש מצליח, ובקונטרס לאוקמי גרסא הפנה הנאמ"ן לרשב"ם כאן.